

NICOLAE EFTENIE

ANTOLOGIA
POEȚILOR DISPĂRUȚI
PREMATUR

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE.....	5
ALECU VĂCĂRESCU	11
VASILE CÂRLOVA	20
MIHAI EMINESCU.....	27
TRAIAN DEMETRESCU.....	47
IULIU CEZAR SĂVESCU	54
ȘT. O. IOSIF	58
ȘTEFAN PETICĂ.....	71
PANAIT CERNA.....	78
MIHAIL SĂULESCU.....	85
MAGDA ISANOS	91
CONSTANT TONEGARU.....	98
NICOLAE LABIȘ.....	103
DANIEL TURCEA	113
AUREL DUMITRAȘCU	124
CRISTIAN POPESCU	127

ALȚI POEȚI

DANIIL SCAVINSCHI.....	131
ALEXANDRU HRISOVERGHI	132
MIHAIL CUCIURAN	134
IOAN CATINA.....	136
ALEXANDRU DEPĂRĂȚEANU	139
ALEXANDRU SIHLEANU.....	142
NICOLAE NICOLEANU.....	145
VERONICA MICLE	147
ION PĂUN – PINCIO	151
IULIA HASDEU	153
BARBU NEMȚEANU	157
ALEXEI MATEEVICI.....	159
ORESTE GEORGESCU.....	164
CONSTANTIN T. STOIKA.....	165
DUMITRU IACOBESCU	167
ALEXANDRU ROBOT.....	170
GEORGE SURU	172
OVIDIU HOTINCEANU	174
DANIELA CAUREA	178
RADU R. ȘERBAN	180
IOAN SÂRBU.....	183
NICOLAI SCHELITTI	183
VICTOR VLAD – DELAMARINA	184
IOAN I. CIORĂNESCU	184
ALEXANDRU CĂLINESCU	185
NICOLAE MILCU.....	185

ALECU VĂCĂRESCU

În istoria culturii române, familia Văcăreștilor ocupă un spațiu larg, cât un capitol aparte.

Ienăchiță Văcărescu (1740 – 1797), autorul cunoscutului refren:

*Urmașilor mei Văcărești!
Las vouă moștenire:
Creșterea limbei românești
Ș-a patriei cinstire.*

dar și al unei gramatici din 1787, *Observații sau băgări de seamă asupra regulilor și orânduielilor gramaticii rumânești*, scrisă, se pare (Dionisie Fotino) odată cu gramatica lui Micu și Șincai.

Darul poetic s-a transmis și fiilor săi: **Alecu Văcărescu** și **Nicolae Văcărescu** (1784 – 1825) și, peste timp, nepotului său **Iancu Văcărescu** (1792 – 1863), la rândul lui, autorul unui *Prolog*, scris pentru deschiderea teatrului din București (1819) în care își exprima dezideratul cultivării limbii române:

*V-am dat teatru, vi-l păziți
Ca un lăcaș de muze;
Cu el curând veți fi vestiți,
Prin vești departe duse,*

*În el năravuri îndreptați,
Dați ascuțiri la minte;
Podoabe limbei voastre dați
Cu românești cuvinte.*

Prin *O zi și o noapte de primăvară la Văcărești* sau *Primăvara amorului*, Iancu Văcărescu anticipa lirica lui Cârlova, Heliade Rădulescu și Grigore Alexandrescu.

În fine, nepoata sa, **Elena Văcărescu** (1864 – 1947) a fost poetă, prozatoare, autoare de piese de teatru de expresie franceză, din 1925, membră de onoare a Academiei Române.

Despre **Alecu Văcărescu** (1769 – 1799) se cunosc puține lucruri și acestea ipotetice. A rămas orfan de mamă încă de mic copil. S-a căsătorit cu Elenco Dudescu, de 15 ani, luând ca zestre o moșie din partea soției și alta de la tatăl său.

Nefiind bun gospodar, încet – încet se ruinează.

Moare în condiții misterioase, la doar 30 de ani, se pare din dispoziția domnitorului Alexandru Moruzi, dușman înveterat al Văcăreștilor.

Comentând moartea lui Alecu, pe baza unor documente noi, Eugen Simion a văzut în ea *o dramă de renaștere într-un mediu oriental*. (Nicolae Manolescu)

Poeziile lui Alecu Văcărescu ne-au rămas într-o culegere întocmită de fratele său Nicolae, care laudă într-o prefață *duhul*

cel cu noian al poetului, când scânteile îi aprindeau *cu văpăi iuți, inima*. Într-o prefață proprie din 4 decembrie 1796, Alecu arată că și-a trecut într-o *condicuță* numai versurile alcătuite de la luna aprilie a veleatului 1795 și că el n-a fost *stiburgos pentru gustul lumii*, ci numai pentru trebuințele lui, deci cititorul care va *întâmpina vreo noimă neplăcută sau nepotrivită, atât la ideea sa, cât și la a obștii*, nu se cade să-l *criticarisească*.

În stilul său senzual și naiv e o șăgălnicie prozodică pe care o va dezvolta savant Eminescu:

*Dă nu mă crezi pă mine,
întreabă pe oricine
Și vezi cât pătimește
Un suflet ce iubește*

*

*Ale mele toate zise
De le numeri tot drept vise
Și drept basne așa numa,
Ai greșală, las gluma.*

*Aceasta erotică găsește imagini delicate. Poetul e fluturele de lampă **pervaneao**, care e aruncat în focul dragostei:*

*Ca pervaneaoa am ajuns,
Nu e vrun lucru de ascuns,
Singur alerg de voie,
În loc fără nevoie.*

sau o floare a soarelui:

*Cum să-ntoarce după soare
Pururea această floare,
Așa inima din mine
În veci umblă după tine.*

George Călinescu

Spre deosebire de Ienăchiță, care e un moralist, Alecu Văcărescu este poet, în versurile românești, ca și în majoritatea celor grecești (au rămas nouă compuneri în această limbă) exclusiv erotic, ca Petrarca, al cărui stil se prelungește prin Renaștere până în secolul al XVIII-lea. Pentru Alecu Văcărescu, dragostea este o lege a firii, la care el e bucuros să se supună în orice moment:

*La ochii ce au din fire
osebit nur și simțire,
Este către toți o lege
bucuroși robi să se lege. [...]*

În concepția lui Alecu Văcărescu, și mai târziu în aceea a lui Eminescu, femeia nu e conștientă de rostul ei pentru artist, care e în stare s-o nemurească, și atunci poetul trebuie să îi lămurească semnificația gesturilor sale, s-o educe asupra seriozității lor:

*Ci câtă ești să știi, dă vei,
Dă crezământ ochilor miei,
Fiindcă nu te-nșală,
Nici fac vreo greșală.*

*În ei te cată să te vezi
Întocma pă cât luminezi:
Și d-într-a lor vedere,
Vezi câtă ai putere.*

Alexandru Piru

Poetul petrarchizează pe aceleași motive (invazie erotică, declarații de fidelitate, complimentarea iubitei etc) dar cu un gust accentuat al ornamentației verbale și al stilizării manieriste. În satirele grecești, Alecu Văcărescu aduce un aer mizantropic și o sensibilitate traumatizată, care îl apropie de preromantici.

Paul Cornea

Renunțând la exercițiile didactice ale tatălui, Alecu își exersează mâna în chip monocord și, poate de aceea, este mult mai fluent decât Ianache. El cultivă metrica lăutărească, adaptabilă melodiei și, ca atare, versurile ample sunt rare. [...]

Cultivarea paradoxului este nouă în poezia română. Textul, și el foarte reprezentativ pentru Alecu, va fi întâlnit mai târziu în reproșurile versificate atât de cultivate de lăutari.

Mircea Scarlat

Alecu Văcărescu, mai liric, pare dominat de poezia lui Petrarca. Spre deosebire de Ioan Cantacuzino, care cunoaște literatura tradusă sau adaptată de la sursă, Alecu, cel puțin în parte, pare să o fi cunoscut prin filieră grecească. [...]

Caracteristică pentru petrarchismul poetului este permanența jocului antinomiilor, al contrastelor pe care le observăm de

*pildă, în poezia **În flacăra care mă arz**, el mărturisește aici un temperament mobil, înflăcărat, o preeminență senzitivă înclinată către exagerări: „Când nu te văz, îngheț de frig./ Voi să te văz și să mă frig!”*

Mircea Angheliescu

*La Alecu Văcărescu (...) apare, în plinătatea ei, poezia languroasă, de alcov și de oftaturi artistice a primilor noștri lirici. Ienăchiță era mai sugubăț-rațional în alegoriile lui gingașe: **Iar aici laț fiind întins/ Cum am dat, pe loc m-am prins!/ De inimă, nu de cap!/ N-am nădejde să mai scap.***

*Alecu nu mai are acest ton. Ceea ce nu înseamnă că e mai sincer, ci doar că ia mai în serios convenția care-i pretinde să se declare robul nurilor. Și **rob** și **nur** sunt de altfel, în lirica noastră, invenția lui. El singur se jură că nu găsește niciun cusur obrazului iubitei și se leagă să îi fie credincios până la moarte, suportând dulcele lanț de gât. O spune cu oarecare patimă masochistă: **Altfel că nu poci trăi,/ fără d-a mă chinui.** Iată adevăratul spirit al trubadurilor: cultul iubirii, elogiul femeii, chinurie fericite, jurămintele... Din păcate, galanteria e adesea anostă și monocordă, cântată la un instrument care scoate mereu același sunet fals-jelalnic.*

Nicolae Manolescu

1.

*Oglinda când ți-ar arăta
Întreagă frumusețea ta,
Atunci și tu, ca mine
Te-ai închina la tine.*

*N-ar fi mijloc să te privești
Asemenea după cum ești
Și idololatrie
Să nu-ți aduci tu ție.*

2.

*Dă gândești că n-or să-ți vie
Câte mi le faci tu mie,
Vei vedea vro dinioară
Cât de mult o sa te doară!*

*Ale mele toate zise
Dă le numeri tot drept vise
Și drept basne, așa numa,
Di greșală, lasă gluma.*

*Și-nțelege, te dășteaptă,
Judecata că te-așteaptă!
Unde n-or să fie jocuri
Cât de mult îmi dai dureri și focuri.*

*Ci-o să le dai răspuns la toate,
Câte una când le-o scoate,
Arătând lin ce pricină
M-ai căzuit, neavând vină.*

*Dă aceea dă ți-e teamă
Dă dreptate, bagă seamă:
Nu vărsa-n zadar un sânge
Ca atunci să poată plânge!*

*Ci îți vino în simțire,
Și cunoaște că din fire
Nu poți duce strâmbătate
Unde vezi numai dreptate.*

3.

*Cine are piept să poarte
Focuri și dureri de moarte,
Și să fie odihnit?
Suferind cu mulțămită,
Așa patimă cumplită
Făr` d-a s-arăta mâhnit?*

*Numai eu mă văz în stare
Să mă arz fără-ntristare
Și răsând să mă topesc.
Numărând drept datorie,
A muri cu bucurie
Pentru ceea ce iubesc!*

4.

*Foarte multă văz plăcere
La a tuturor părere,
Hotărând cu o pornire,
Făr` d-a face osebite:*

*Cum că lucruri delicate
Trei se află-n lume-date
Care pot să îndulcească
O vedere omenească.*

*Zic: c-o apă și-o verdeață
Și un chip frumos la față
Au fireasc-a lor putere
Să mângâie o vedere.*

NOTĂ: Caracteristic pentru noua atitudine lirică pe care o ilustrează Alecu Văcărescu este, însă, și faptul că el situează în acest context natura (apa și verdeața) pe un plan egal cu elementul uman. (**Mircea Anghelescu**)